

Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
v é g z é s e

Az ügy száma: Pfv.II.20.871/2020/6.

A tanács tagjai: Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit a tanács elnöke

Nyíróné dr. Kiss Ildikó előadó bíró

Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró

A felperes: Felperes1 (Cím2.)

A felperes képviselője:

Dr. Koczka Judit pártfogó ügyvéd (cím1)

Az alperes: Alperes1 (cím4)

Az alperes képviselője:

Lajos Ügyvédi Iroda (cím5, ügyintéző: dr. Lajos Levente ügyvéd)

A per tárgya: Szülői felügyelet gyakorlásának rendezése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Gyulai Törvényszék 2.Pkf.25.144/2020/2.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Békési Járásbíróság 2.P.20.041/2019/52.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős végzést hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 88.900 (nyolcvannyolcezer-kilencszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A végzés ellen nincs helye felülvizsgálatnak.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és az alperes (a továbbiakban: a felek) 2012 októberétől élettársi kapcsolatban éltek, közös gyermekeik 2013-ban és 2016-ban születtek. Együttélésük teljes tartama alatt O.-n laktak, a nagyobb gyermek ott járt óvodába. Életközösségük 2018. december 17-i megszűnésekor a felperes a gyermekekkel az alperes hozzájárulása nélkül Magyarországra költözött. A felperes a szülői felügyelet rendezése iránti pert 2019. február 22-én indította meg, az alperes az o. igazságügyi minisztériumnál 2019. december 17-án terjesztette elő a jogellenesen külföldre vitt gyermekek visszavitele iránti eljárást megindító kérelmet.

A kereseti kérelem, az alperes védekezése és viszontkeresete

[2] A felperes keresetében a szülői felügyelet gyakorlására való feljogosítását, az alperes és a gyermekek kapcsolattartásának szabályozását, továbbá az alperes gyermektartásdíj fizetésére kötelezését kérte.

[3] Az alperes írásbeli ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését kérte: a perre a magyar bíróság nem rendelkezik joghatósággal, mert a perindításkor a gyermekek szokásos tartózkodási helye nem Magyarországon volt. A felperes a gyermekeket jogellenesen hozta Magyarországra, itt nem szereztek szokásos tartózkodási helyet, ezért az o. bíróságok megtartották az eljárásra a joghatóságukat.

Az első- és másodfokú végzés

[4] Az elsőfokú bíróság végzésével megállapította joghatóságának hiányát és az eljárást a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 240. § (1) bekezdés b) pontja alapján hivatalból megszüntette. Döntését a Tanácsnak a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003/EK rendelete (a továbbiakban: EK rendelet) 8. cikk (1) bekezdésére, a 10. cikkére és a 17. cikkére alapította. Utalt arra, hogy a gyermek jogellenes elvitelének fogalma megfelel az 1986. évi 14. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában 1980. október 25. napján kelt szerződés (a továbbiakban: Hágai Egyezmény) 3. Cikkében foglaltaknak is.

[5] Az EK rendelet 8. cikk (1) bekezdése szerint egy tagállam bíróságai joghatósággal rendelkeznek olyan gyermek feletti szülői felelősségre vonatkozó ügyekben, aki a bíróság megkeresésekor az adott tagállamban szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik.

[6] A 10. cikknek az adott ügyben irányadó rendelkezései szerint a gyermek jogellenes elvitele esetében azon tagállam bíróságai, amelyben az elvitt közvetlenül megelőzően a gyermek szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett, mindaddig megtartják joghatóságukat, amíg a gyermek másik tagállamban szokásos tartózkodási helyet nem szerez, és: a) minden felügyeleti joggal rendelkező személy el nem fogadja az elvitt; vagy b) a gyermek legalább egy éve tartózkodik az említett másik tagállamban azt követően, hogy a felügyeleti joggal rendelkező személy tudomást szerzett a gyermek tartózkodási helyéről, és a gyermek beilleszkedett új környezetében, továbbá: i) egy éven belül azt követően, hogy a felügyeleti jog gyakorlója tudomást szerzett a gyermek tartózkodási helyéről, nem nyújtottak be a

visszavitel iránti kérelmet annak a tagállamnak az illetékes hatóságaihoz, ahová a gyermeket elvitték.

[7] A 12. cikk (3) bekezdése szerint valamely tagállam bíróságai joghatósággal rendelkeznek, ha a gyermeket szoros kötelék fűzi az említett tagállamhoz és az eljárás valamennyi részes fele elfogadja a bíróságok joghatóságát a bíróság megkeresésének időpontjában és az a gyermek érdekeit legjobban szolgálja.

[8] A 17. cikk szerint, ha valamely tagállam bíróságához olyan keresetet nyújtanak be, amely tekintetében e rendelet értelmében nem rendelkezik joghatósággal, és amely tekintetében e rendelet értelmében más tagállam bírósága joghatósággal rendelkezik, a bíróság hivatalból megállapítja a joghatóságának hiányát.

[9] Az elsőfokú bíróság az ismertetett rendelkezéseknek megfelelően azt vizsgálta: 1) a perindításkor hol volt gyermekek szokásos tartózkodási helye; 2) az alperes hozzájárult a gyermekek Magyarországra költözéséhez vagy a felperes jogellenesen hozta őket Magyarországra; 3) a perindításig a gyerekek megszerezhették-e Magyarországon a szokásos tartózkodási helyet.

[10] Az elsőfokú bíróság megállapította: a 2019. február 22-i perindításkor a gyermekek szokásos tartózkodási helye O.-n volt. Születésüktől a felek életközösségének megszűnéséig szüleikkel együtt éltek, a felperes a gyermekekkel csak 2018. december 17. óta tartózkodik Magyarországon életvitelszerűen. A felperes nem bizonyította az alperes hozzájárulását a gyermekek magyarországi tartós letelepedéséhez, mert az alperes tagadásával szemben ezt nem igazolja, hogy az alperes szerezte be a gyermekek magyar állampolgárságának igényléséhez szükséges iratokat és aláírta az ehhez szükséges kérelmeket. A gyermekek Magyarországra költözése és a perindítás között eltelt két hónap alatt nem szerezhettek Magyarországon szokásos tartózkodási helyet, mert ez nem jelent huzamosabb időtartamot és nem alakulhattak ki olyan erős családi kötelékek sem, mint O.-n. Az óvodai közösségbe sem illeszkedhettek be, mert csak 2019. március 11. óta járnak óvodába.

[11] Az EK rendelet 8. cikk (1) bekezdése alapján a perindításkor Magyarország bíróságai nem rendelkeztek joghatósággal, míg a 10. cikk szerint O bíróságai megtartották joghatóságukat. Az alperes nem fogadta el a magyar bíróságok joghatóságát, ezért a 12. cikk (3) bekezdése sem alkalmazható. Az elsőfokú bíróság ezért a 17. cikk alapján megállapította joghatóságának hiányát és az eljárást a Pp. 240. § (1) bekezdés b) pontja alapján hivatalból megszüntette.

[12] A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.

[13] Az EK rendelet 2. cikk 11. pontjának fogalommeghatározása szerint: „jogellenes elvitel vagy visszatartás”: egy gyermek elvitele vagy visszatartása, a) amennyiben az sérti a határozat vagy jogszabály alapján, illetve azon tagállam joga szerint jogilag kötelező megállapodás útján szerzett felügyeleti jogokat, ahol a gyermek közvetlenül az elvitel vagy visszatartás előtt szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett; és b) feltéve, hogy az elvitel vagy visszatartás időpontjában a felügyeleti jogokat közösen vagy önállóan ténylegesen gyakorolták vagy gyakorolták volna, ha az elvitelre vagy visszatartásra nem kerül sor. A felügyeletet közösen gyakoroltnak kell tekinteni, ha határozat vagy jogszabály hatálya értelmében a szülői felelősség egyik gyakorlója nem határozhat a gyermek tartózkodási helyéről a szülői felelősség másik gyakorlójának hozzájárulása nélkül.

[14] Az elsőfokú bíróság e fogalommeghatározás alapján helyesen állapította meg, hogy a felperes jogellenesen hozta el a gyermekeket O.-ból Magyarországra. A felek életközösségük megszűnése előtt a gyermekeket közösen nevelték O.-n, a szülői felügyeletet közösen gyakorolták, a felperes nem volt jogosult a szülői felügyelet önálló, kizárólagos gyakorlására.

A gyermekek tartózkodási helyének az alperes hozzájárulása nélküli megváltoztatása, a Magyarországra költöztetésük ezért jogellenes elvitelüknek minősül.

[15] A másodfokú bíróság kifejtette: a felperes sem állította a személyes meghallgatásakor, hogy az alperes hozzájárult a gyermekek Magyarországra költözéséhez. Az alperes pedig következetesen tagadta a hozzájárulását és az életközösség megszűnése után egy éven belül meg is indította a jogellenesen külföldre vitt gyermekek visszavitele érdekében a Hágai Egyezmény szerinti eljárást.

[16] Az elsőfokú bíróság az EK rendelet 8. cikk (1) bekezdés helyes értelmezésével járt el, amikor a joghatóság fennállását a keresetlevél előterjesztésének időpontjában vizsgálta, mert az EK rendelet szerinti „bíróság megkeresésekor” meghatározás a magyar polgári eljárásjog szerinti keresetlevél előterjesztésének időpontját – az adott ügyben 2019. február 22-ét – jelenti.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[17] A felperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet és a jogerős végzés elleni felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A felülvizsgálat engedélyezését arra hivatkozva kérte, hogy a felülvizsgálat a joggyakorlat egységének, továbbfejlesztésének biztosítása érdekében indokolt. A felülvizsgálati kérelemben tartalma szerint a jogerős végzés elsőfokú végzésre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság eljárás lefolytatására utasítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 237. § (2) bekezdését, a Hágai Egyezmény 12. Cikkét, a Hágai Egyezmény végrehajtásáról szóló 7/1988. (VIII.1.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (1) és (2) bekezdését, továbbá az EK rendelet 8. és 10. cikkét jelölte meg.

[18] A jogerős végzés a Pp. anyagi pervezetés szabályait tartalmazó 237. § (2) bekezdését azért sérti, mert az eljáró bíróságok nem tájékoztatták arról, hogy őt terheli annak bizonyítása: az alperes hozzájárult a gyermekek magyarországi tartós letelepedéséhez.

[19] Az IM rendelet 3. § (2) bekezdése azért sérült, mert a Hágai Egyezmény szerinti eljárás lefolytatására kizárólag a Pesti Központi Kerületi Bíróság rendelkezik illetékességgel, csak az ott folyó eljárásban lehet eldönteni, hogy a felperes jogellenesen hozta-e Magyarországra a gyermekeket.

[20] A másodfokú bíróság a Hágai Egyezmény 12. Cikkét azért sértette meg, mert a gyermekek visszavitele iránti eljárás nem 2019. december 16-án indult, – amikor az alperes benyújtotta az eljárás megindítása iránti kérelmet az o. igazságügyi minisztériumban, – hanem amikor az alperes a kérelmet 2020 áprilisában a Pesti Központi Kerületi Bíróságon előterjesztette. Az alperes tehát nem indította meg a gyermekek Magyarországra hozatala utáni egy éves időtartamban az eljárást, ezért kialakult magyar bíróságok joghatósága, az o. bíróságok joghatósága pedig már nem áll fenn.

[21] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős végzés hatályában fenntartását kérte.

[22] Az eljáró bíróságok nem sértették meg a Pp. 237. § (2) bekezdését. A bíróságnak csak akkor kötelezettsége a tájékoztatásban megnyilvánuló anyagi pervezetés, ha valamilyen jelentős tényre hiányzik a bizonyítási indítvány. Ha a fél a bizonyítást felajánlotta, nincs szükség az anyagi pervezetésre. A felperes terjesztett elő bizonyítási indítványt, amelynek az elsőfokú bíróság eleget is tett: a joghatósági kifogás körében előterjesztett bizonyítási indítvány alapján rendelte el M. Város Polgármesteri Hivatala anyakönyvvezetőjének megkeresését a gyermekek nyilvántartásba vétele iránti kérelem előterjesztésekor keletkezett iratok megküldése végett. Az elsőfokú bíróság a 43. sorszámú végzésében még további

lehetőséget is biztosított a felperes számára perfelvételi nyilatkozatai megtételére, tehát előterjeszthette volna további bizonyítási indítványait is.

[23] Nem sérültek a Hágai Egyezmény szabályai sem, mert az eljáró bíróságok nem folytattak le a jogellenesen külföldre vitt gyermek visszavitele iránti eljárást. Jogosultak voltak ugyanakkor annak megállapítására, hogy a felperes jogellenesen hozta el a gyermekeket O.-ból Magyarországra. Az alkalmazandó EK rendelet szerint az eljáró bíróságoknak a joghatóság megállapítása érdekében állást kell foglalniuk a jogellenes elvitel kérdésében. A felperes azzal, hogy az EK rendelet 10. cikk b) pont i) alpontjának megsértésére és alkalmazhatóságára hivatkozott, maga is elismerte a jogellenes elvitel tényét, mert ez a cikk erre az esetre állapítja meg a kivételesen alkalmazandó joghatósági szabályokat.

[24] Az EK rendelet 8. cikk (1) bekezdése szerint a perindítás időpontjának, azaz a keresetlevél elsőfokú bíróságnál történő előterjesztésének van jelentősége. Az eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül állapították meg, hogy a gyermekek 2018. december 17-i Magyarországra érkezése és a keresetlevél 2019. február 22-i előterjesztése közötti időtartamban nem alakulhatott ki a szokásos tartózkodási helyük Magyarországon, az O.-n rögzült, így a per lefolytatására az o. bíróság rendelkezik joghatósággal. A Legfelsőbb Bíróság így döntött a Pfv. II. 22.073/2009; az EBH 2010. 2141. számon és a Pfv.II.21.339/2011; BH 2012.224. számon megjelent egyedi ügyben hozott határozataiban is.

A Kúria döntése és jogi indokai

[25] A Pp. 406. § (1) bekezdése szerint felülvizsgálatnak a jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés ellen van helye és a (2) bekezdés szerint az (1) bekezdésben foglaltak megfelelő alkalmazásával lehet felülvizsgálati kérelmet benyújtani – egyebek mellett – az eljárást a 240. § (1) bekezdés a)-c) és f) pontja alapján megszüntető jogerős végzések ellen. Az elsőfokú bíróság a pert a Pp. 240. § (1) bekezdés b) pontja alapján szüntette meg, ezért felülvizsgálatnak engedélyezés nélkül is helye van.

[26] A Kúria a jogerős végzést a Pp. 423. § (1) bekezdés alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta felül.

[27] A felülvizsgálati kérelem megalapozatlan.

[28] A felperes alaptalanul hivatkozott a Pp. anyagi pervezetést szabályozó 237. § (2) bekezdésének a megsértésére. E jogszabályi rendelkezés szerint a bíróság akkor tájékoztatja a feleket a bizonyíték rendelkezésre bocsátása, illetve a bizonyítás indítványozása elmulasztásának, valamint a bizonyítás esetleges sikertelenségének következményéről, ha a perfelvételi nyilatkozat nem terjed ki valamely lényeges tény vonatkozásában a bizonyításra vagy a felek között vita van abban, hogy valamely tény bizonyítása melyik felet terheli.

[29] A Kúria az elsőfokú bíróság irataiból az alábbiakat állapította meg: az alperes a 20. sorszámú írásbeli ellenkérelmében alaki védekezésként hivatkozott az eljárás megszüntetésére alapot adó okként és az azt megalapozó tényként arra, hogy a magyar bíróságok nem rendelkeznek joghatósággal, mert a keresetlevél beadásának időpontjában a gyermekek szokásos tartózkodási helye O.-n volt. Szokásos tartózkodási helyük nem alakulhatott ki Magyarországon, mert nem járult hozzá a gyermekek ideköltözéséhez. A felperes a 34. sorszámú, a viszontkeresetre előterjesztett írásbeli ellenkérelmében állította: az alperes hozzájárult a gyermekek Magyarországra költözéséhez, ennek bizonyítására okirati bizonyítékokat csatolt, továbbá a 2019. november 19-i tárgyaláson bizonyítási indítványt is előterjesztett. Az elsőfokú bíróság ennek helyt adott és a perfelvételi tárgyalást a joghatósági kifogás körében bizonyításfelvétel miatt halasztotta el. A beszerzett okiratokat megküldte a

feleknek és felhívta az azokkal kapcsolatos nyilatkozataikat tartalmazó előkészítő irat előterjesztésére. A felhívásnak a felperes eleget tett: a 49. sorszámú előkészítő iratában további bizonyítási indítványt terjesztett elő.

[30] Ezekből az adatokból egyértelműen megállapítható: a perben a felek között nem volt vita abban, hogy az alperes gyermekek Magyarországra költözéséhez való hozzájárulásának bizonyítása a felperest terhelte, aki az erre irányuló bizonyítási indítványait elő is terjesztette. Fel sem merülhetett ezért a bíróság anyagi pervezetésének a Pp. 237. § (2) bekezdés szerinti szükségessége és elmulasztása miatt a jogszabály megsértése.

[31] A felperes megalapozatlanul állította a Hágai Egyezmény 12. Cikkének és az IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a megsértését is. A felülvizsgálati kérelem érvelésével szemben az eljáró bíróságok nem folytatták le a Pesti Központi Kerületi Bíróság kizárólagos illetékességébe tartozó, a jogellenesen külföldre vitt gyermekek visszavitele iránti eljárást és nem sértették meg az ezt az eljárást szabályozó Hágai Egyezmény előírásait.

[32] A Hágai Egyezmény 12. Cikke szerint a gyermek jogellenes elvitele vagy elrejtése esetében – az egyéb feltételek fennállása mellett – az érintett hatóság elrendeli a gyermek visszavitelét. A jogellenes elvitel vagy elrejtés fogalmát a 3. Cikk határozza meg.

[33] Az EK rendelet 2. cikk 11. bekezdése a Hágai Egyezménytől függetlenül is rögzíti a „jogellenes elvitel vagy visszatartás” fogalmát. Ennek az az oka, hogy az EK rendelet a 9. és a 10. cikkben eltérően szabályozza a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti joghatóság fennmaradását attól függően, hogy a gyermek jogszerűen költözik az egyik tagállamból a másikba (9. cikk) vagy a gyermeket jogellenesen vitték el/tartották vissza (10. cikk). Az elhatárolás érdekében a 2. cikk 11. pontja a 10. cikkhez kapcsolódóan meghatározza a gyermek jogellenes elvitelének vagy visszatartásának fogalmát. Az eljáró bíróságok kizárólag a joghatóság eldöntése érdekében vizsgálták, hogy a gyermekek jogszerűen vagy jogellenesen költöztek Magyarországra; e nélkül nem lehetett volna megállapítani a joghatóságot.

[34] Abból, hogy a Hágai Egyezmény és az EK rendelet tartalmilag azonosan szabályozza a jogellenes elvitel/visszatartás fogalmát, még nem következik az, hogy az eljáró bíróságok a perben az IM rendelet 3. § (2) bekezdés szerinti kizárólagos illetékesség megsértésével lefolytatták a jogellenesen külföldre vitt gyermekek visszavitele iránti eljárást. Az elsőfokú bíróság is csak utalt arra a végzésében, hogy a gyermek jogellenes elvitelének az EK rendeletben és a Hágai Egyezményben meghatározott fogalma megegyezik (elsőfokú végzés 9. oldal második bekezdés).

[35] Az adott ügyben fel sem merülhet a Hágai Egyezmény 12. Cikkének a megsértése. A másodfokú bíróság kizárólag azért hivatkozott a Hágai Egyezmény szerinti eljárásnak a 12. Cikkben szabályozott határidőn belüli megindítására, mert ez is igazolta az alperesnek azt az állítását, hogy nem járult hozzá a gyermekek Magyarországra költözéséhez (jogerős végzés 5. oldal harmadik bekezdés).

[36] A Hágai Egyezmény szerinti eljárás egy éves határidőn belüli megindításának és az alperes által hivatkozott EK rendelet 10. cikk b) pontban és i) alpontban meghatározott feltételeknek abból a szempontból lehetne jelentősége, hogy azon tagállam bíróságai (az adott ügyben: O), amelyben az elvittet közvetlenül megelőzően a gyermek szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett, megtartották-e joghatóságukat. Az eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül állapították meg, hogy az EK rendelet 10. cikk b) pontja ennek együttes feltételeket szab: a gyermek nem szerzett másik tagállamban szokásos tartózkodási helyet és a gyermek legalább egy éve tartózkodik a másik tagállamban. Az i) alpontban szabályozott további feltételt kizárólag a b) pont szerinti feltétel fennállása esetén kell vizsgálni, de ez hiányzott. A joghatóságot ugyanis az EK rendelet 8. cikke szerint a „bíróság megkereséskor”-i időpontban

kell vizsgálni, ami a Pp. 169. § alapján a jelen per megindítását, a keresetlevél 2019. február 22-i benyújtását jelenti. A gyermekek 2018. december 17-i Magyarországra költözése és a per 2019. február 22-i megindítása között nem telt el egy év, a gyermekek nem tartózkodtak legalább egy éve a másik tagállamban, ezért az i) alpontban rögzített további feltétel meglétének nincs jelentősége.

[37] A Kúria a kifejtettekre tekintettel megállapította, hogy a jogerős végzés nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[38] A felülvizsgálati kérelem nem vezetett eredményre, ezért a felperes a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § szerint megállapított felülvizsgálati eljárási költségét és a Pp.101. § (3) bekezdés alapján teljes mértékben viseli az őt képviselő pártfogó ügyvéd díját.

[39] Az eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján illetékmentes.

[40] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 376. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

[41] A Kúria végzése elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

Budapest, 2021. március 16.

dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. a tanács elnöke, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. előadó bíró, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró